

Per què anomenem «dret» els estudis de les lleis i ordenacions de justícia?

Autor:

Data de publicació: 25-01-2022

L'existència del concepte «dret» l'hem de cercar en l'antiga llengua catalano-occitana: en el vocable «dret» del català o en les variants occitanes «drech» i «dreit». Però sobretot rau en l'expressió «dreta justícia», que trobem als llibres medievals de dret català. Article del blogaire «El dret català» del dia 15 de novembre del 2021.

Per què anomenem «dret» l'estudi de lleis i ordenacions de justícia? En principi no té massa sentit que ho fem així. En anglès es diu «law», «lleï», i l'advocat és anomenat "lawyer". Això seria el normal, és a saber, que el dret fos anomenat «lleï» en català, i els advocats, «lleialistes» o alguna altra paraula derivada de llei. O, encara millor, de justícia.

Tanmateix, quan a l'antiga Catalunya es va crear la ciència de les lleis hom feia servir l'expressió «dreta justícia». I aquesta expressió tenia el sentit segons el qual la justícia ha de ser recta o correcta, dreta, ben orientada. La dita «dreta justícia» probablement devia derivar més endavant en «dret a justícia». I d'aquí a «dret», amb el significat tal com l'entenem avui.

Per tant, el concepte «dret» té un origen ben català, no pas romà. «Dret» és un terme monosil·làbic de la llengua catalana que no prové del llatí, com diuen els filòlegs. Ben al contrari, el concepte llatí «directus» o «directus» seria una evident derivació del vocable català "dret".

En tot cas, en alguns llibres antics catalans s'hi fan afirmacions com la següent: "Fonament principal de la cosa pública és que sia regida per la dreta justícia". L'autor d'aquesta frase és En Francesc Eiximenis, qui la va escriure en l'obra intitolada Regiment de la cosa pública, (1383). Si el dret s'anomena «dret» en català és per l'expressió «dreta justícia».

Al cap i a la fi, la justícia era entre nosaltres allò que feia que la societat catalana es mantingués ferma ?ja des de temps

immemorials?, que es mantingués en la via recta o correcta, en el camí dret o directe que ha de menar envers la llei natural o llei de Déu, que era el deure sagrat i religiós de tot ciutadà català. Però això ho veurem més endavant.

Influència en les llengües catalàniques

A la resta de les llengües catalàniques i en d'altres, el vocable al qual fem referència els mots que descriuen el concepte català «dret», s'hi assemblen molt, com són ara «derecho» (espanyol), «droit» (francès), «diritto» (italià), «dereito» (gallec), «dreptul» (romanès), «dirittu» (cors). I també «drejta» de l'albanès...

Influència en les llengües nòrdiques

Aquest mot «dret» va anar perdent en les llengües nòrdiques la D inicial i va quedar «ret» (danès), «rett» (noruec), «rétt» (islandès), «rätt» (suec), «recht» (holandès), «right» (anglès), «rat»/«recht» (alemany), etc...

Influència en les llengües eslaves

Entre les llengües eslaves, en canvi, la D inicial de «dret» va passar a ser una P i la T final va passar a ser una V. La paraula catalana va derivar a paraules com «?????» (rus), «?????» (serbi), «právo» (txec), «prawo» (polonès), «pravo» (croat), «právo» (eslovac), «pravo» (bosnià), «?????» (búlgar), «pravico» (eslovè), etc.

15.11.21

EL Dret Català

<https://eldretcatala.blogspot.com/2021/11/Perque-anomenem-dret-als-estudis-de-les-lleis-i-ordenacions-de-justicia.html>